

TRETTIOANDRA SÖNDAGEN "UNDER ÅRET" ÅRGÅNG B

Första läsningen: **1 Kung 17:10-16** (*Änkan bakade en liten brödkaka och gav den till Elia*)

Två utsatta troende möts i en ond tid, när Guds trogna förföljs och torkan och hungersnöden härjar landet. Den fattiga icke-judiska änkan med sin son vet tydligen vem Elia är. "Änkor och faderlösa" var synonymt med *de fattigaste i samhället*. Mitt i sin förtvivlan visar hon sin tro att Israels Gud lever (v.12, 15). Och verkligen: Guds straffande vrede över landet berör inte denna lilla gemenskap av tre troende. Guds livgivande omsorg verkar – Elia och änkan är en bild av samspelet mellan Kristus och kyrkan. Änkan hjälper med det lilla hon har. Gud gör resten. *Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också* (Matt 6:33).

Andra läsningen: **Hebr 9:24-28** (*Han har trätt fram, en gång för alla, för att utplåna synden genom att offra sig själv*)

Offerhandlingar var centrala i det gamla Israel, minutiöst reglerade i Moses lag. Översteprästen var en nyckelfigur. En gång om året kunde han gå in i templets Allraheligaste och genom offer försona folket med Gud. Hebreerbrevet visar hur denna försoningstjänst fullkomnades av Jesus. Av kärlek offrade han sig för våra synder på korset. Detta offer är ojämförbart mäktigare än alla andra offer. Guds Son frambär det ända upp till det Allraheligaste i *den himmelska helgedomen*. Jesu död är i världens ögon ett tragiskt misslyckande. I Guds ögon är det priset som betalar allt. Jesus ger allt – och utplånar synden. Vem kan nu tvivla på Guds kärlek?

Evangelium: **Mark 12:38-44** (*Den där fattiga änkan har lagt mer än alla de andra*)

(Alternativ, kortare läsning: Mark 12:41-44)

Denna scen utspelar sig i templet, dvs. i det som kallades för kvinnornas förgård. Där fanns det 13 kollektkistor med långa, basunliknande rör som man lade pengar i. Precis som änkan i Sarepta (se ovan) gav den här änkan det sista hon hade och visade så sin förtröstan på Gud. Det grekiska adjektivet *ptôchê* säger att hon var *utfattig* (i kontrast till de förmögna). Markus förklarar att mynten motsvarar två *lepta*, romerska småmynt (det tyder på att han skriver just i Rom). Jesus brukade kritisera de ytligt sett fromma ledarna för att de stötte i basun för sig när de gav allmosor (Matt 6:2). Alla skulle se hur goda de var. Nu anklagar han dem för att leva på de fattigas bekostnad (v.40), något som lagen såg strängt på (2 Mos 22:22-24). Antagligen förvaltade de änkors förmögenhet – mot feta avgifter. De satte sig på extra fina platser i synagogan (= "Moses stol" i

Matt 23:2? – de gjorde väl anspråk på läromyndighet). Kanske såg de t.o.m. sig själva i Elias roll, genom att lova de givmilda änkorna lön från Gud: ”Mjölet i krukorna ska inte ta slut – om du betalar!” Religion som *business* är vad Jesus avslöjar här. Sådant måste alltid stoppas.

MÅNDAGEN I 32 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Tit 1:1-9** (*Tillsätta äldste efter mina anvisningar*)

Tre dagar ska vi nu ägna oss åt Paulus brev till sin lärjunge Titus. Titus var oomskuren och av hednisk familj. Därför var han intressant för Paulus att ha med till apostlakonciliet år 49 i Jerusalem som ”testfall” (jfr Apg kap. 15; Gal 2:3-4). Denne förtrogne medarbetare nämns flera gånger i Andra Korinthierbrevet. Titus ska insätta präster, skriver Paulus (v. 5, Bibel 2000 översätter *prebyteros* med ”äldste”, liksom i 1 Tim 5:17). Hur en biskop, *episkopos* (”församlingsledare” i Bibel 2000), ska vara sägs i v. 7-9. Vi märker apostelns omsorg om det vigda, apostoliska ämbetet och den äkta apostoliska traditionen.

Evangelium: **Luk 17:1-6** (*Om din broder ångrar sig, så förlåt honom*)

Tre olika Jesusord utan omedelbart sammanhang radas upp: en varning mot förförelse av barn (att locka bort dem från tron eller att förgripa sig på dem), en uppmaning att alltid vara beredd att förlåta en ångrande medkristen, samt ett optimistiskt ord om att även den minsta gnutta av äkta tro kan förvandla världen. En gemensam nämnare finns inte här, predikanten får välja ett av dessa teman. Det rör sig om omistligt traditions gods som Lukas känner sig förpliktad att ha med. Han gör inga försök att utveckla orden närmare med anekdoter eller liknelser från Jesu övriga undervisning (det hade han säkert kunnat – som i kapitlen innan). V. 2: Att kastas i havet med en kvarnsten kring halsen (stenen som hade ett hål i mitten och vreds runt av dragdjur vägde många hundra kilo) är en grotesk bild. Den är en av Jesu effektfulla överdrifter (jfr t.ex. Luk 6:41 f) som ska skaka om lyssnarna och understryka **syndens allvar**. Bilden ska inte tas bokstavligt. Vi dränker inte pedofiler även om vi kokar av ilska över vad de gjort mot våra barn.

Se till att ni inte föraktar någon enda av dessa små. Jag säger er att deras änglar i himlen alltid ser min himmelske faders ansikte (Matt 18:10).
--

TISDAGEN I 32 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Tit 2:1-8, 11-14** (*Vår frälsare Kristus Jesus skall träda fram i sin härlighet*)

Orsaken till att vi ska vara som goda reklampelare för den kristna tron är att andra människor har lika mycket rätt att kunna ta emot tron som vi. Guds nåd är nämligen tänkt som en räddning *för alla människor* (v. 11). Genom att uppträda opassande skrämmer du bort människor från den frälsning Kristus tänkte ge dem genom dig. *Kristus har offrat sig själv för oss* (v.14). För oss **alla** – inklusive dem du inte gillar.

Evangelium: **Luk 17:7-10** (*Vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra*)

Vi som förstår att köra med dem som hjälper oss, våra barn, våra anställda eller volontärer, våra biträden och servicemedarbetare (i församlingen eller ute i samhället), ska inte tro att vi är i en högre position inför Gud än vad de är ("Jag är kontorschef, varför ska jag delta i församlingens adventsstädning?"). Andra går runt med bittra tankar: "Varför får jag aldrig tack för mina insatser i kyrkan?" Alla gillar vi beröm, men Jesus kom med Guds rike och fick korset som tack! Med åren kommer kanske insikten: *jag var och är i sanning en oduglig tjänare*. Men eftersom Guds rike byggs upp av Gud, inte av mig, så behövs ingen förtvivlan. Bli inte bitter: i själva verket gläder sig Gud över alla dina, även ofullkomliga, insatser. TROHETEN, inte resultaten räknas. De trogna tjänarna som verkar tills sista timmen, ska få se Herrens tacksamhet: *Sannerligen, han skall fästa upp sina kläder och låta dem lägga sig till bords och själv gå och passa upp dem* (Luk 12:37).

Du har varit god mot din tjänare, Herre, som du har sagt (Ps 119:65).

ONSDAGEN I 32 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Tit 3:1-7** (*Vi var vilsegångna men Gud räddade oss i sin barmhärtighet*)

Förmaningarna till Titus ska ges vidare till hans kyrka. De visar att det inte räcker med att bli döpt för att vara en verklig kristen. Man ska ständigt sträva efter att *bli kristen* och påminnas om det. Därför är det ett villkor i katolska kyrkan att den vi ger dopets sakrament – inte minst när det rör sig om små barn – också har en kristen social miljö kring sig där man kan växa i tron. Vi döper inte på måfå. Meningen med dopet är ju att vi *skall bli rättfärdiga och, så som det är vårt hopp, vinna evigt liv* (v.7).

Paulus säger i v. 1 att vi ska underordna oss den politiska överheten (jfr Rom 13:1-7). Men observera v.4: där talas om Jesus med ord som man brukade hylla

kejsaren med. Meningen är: Jesus, inte kejsaren är uppenbarelse av Gud (jfr Marias ord, Luk 1:47).

Evangelium: **Luk 17:11-19** (*Bara den här främlingen har vänt tillbaka för att ge Gud äran*)

Som så ofta lyfter Lukas fram en samarier som positiv gestalt (jfr t.ex. Luk 10:33; Apg 8:14f). Judarna såg ner på detta folk och ansåg dem vara kättare, ja fiender. Så vill evangelisten visa hur Jesus möter tro och tacksamhet utanför judiska folket, ett av hans (och Paulus) älsklingsteman. Jesus vandrar här på gränsen mellan judiskt och samariskt land. Gruppen av spetälska kan mycket väl ha varit blandad, en liten utsatt ”ekumenisk” grupp där man hjälpte varandra med det dagliga oavsett trostillhörighet. Alla tio botas av Jesus – hans nåd begränsas inte heller i dag av katolska kyrkans gränser. Vi ser att endast den ”heretiske” mannen återvänder till Jesus med sitt tack. Det hjälper föga att man bekänner den sanna tron om man glömmer att *ge Gud äran* (v. 18). Berör det dig inte när du ser frikyrkliga protestanter jubla över Jesus med hög röst, medan du själv knappt ”orkar” mumla med i mässan?

Prisa honom med tamburin och dans... med strängospel och flöjt (Ps 150:4).
--

TORSDAGEN I 32 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Filem v. 7-20** (*Ta honom tillbaka inte längre som en slav utan som en kär broder*)

Brevet till Filemon är djupt gripande. En slav vid namn Onesimos (= ”den nyttige”, se ordleken i v. 11 och 20) har stulit och rymt från sin (kristne) herre Filemon och sökt tillflykt hos Paulus. En förrymd slav straffade man hårt. Paulus vädjan för Onesimos går emot dåtida förnuft. Men han tänker med *Kristi sinnelag* (Fil 2:4-7).

Evangelium: **Luk 17:20-25** (*Guds rike är inom er*)

Både Jesus och apostlarna varnar för dem som anser att de kan beräkna tiden för hans återkomst i härlighet (1 Thess 5:1 ff; jfr Mark 13:35; 2 Pet 3:10; Upp 3:3; 16:15). Vår tids medier tar varenda jordbävning och varje väpnad konflikt rakt in i våra vardagsrum. Infotainment, nyhetsunderhållning, skapar lätt apokalyptiska känslor. Är slutet nära – eller inte än? Men Människosönens återkomst blir en så mäktig och kosmisk entré att ingen kan missuppfatta den (v. 24). Vi ska överlåta tidpunkten åt Gud. Han ska återkomma för att han lovat det. När han vill. Hans rike är *inom er* (v. 21), det kan även översättas: *mitt ibland er*

eller *en dag plötsligt ibland er*. Vi ska inte heller ta våra sjukdomar och olyckor eller hälsa och framgångar som ”tecken” på att något är fel eller rätt i vår gemenskap med Gud. Gud har inte ”bekräftat” min bön för att solljuset råkar falla in genom kyrkfönstret. Han har inte ”avvisat” bönen för att jag råkar vricka foten när jag går fram till kommunionen. Allt vi vet är att **han älskar oss och leder allt till vårt bästa**. Du behöver inte ”känna” Andens närvaro för att lita på att han är där. Detta är en befriande tanke. Att tacka, hoppas och lova Jesus i lycka och olycka, att göra hans vilja i regn och solsken – utan grubbel – det är en äkta kristen inställning!

Herre... jag ägnar mig inte åt stora ting, åt det som övergår mitt förstånd (Ps 131:1).

FREDAGEN I 32 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Joh v. 4-9** (*Den som förblir i Kristi lära, han har både Fadern och Sonen*)

Gnostiska villolärare var ett stort hot inom urkyrkan. I den hellenistiska (grekiska) världen var läran om inkarnationen, *Guds människoblivande* (Joh 1:14), svår att smälta. Det var lättare att tro att det gudomliga Ordet bara ”låtsades” bli människa. Men Jesus är verkligen Gud som har kommit ”i köttet”: *sann Gud och sann människa*, säger kyrkan. Andra Johannesbrevet visar oss att gnostikerna (= ”bedragarna” i v. 7) var välorganiserade och hade propagandister som åkte till de olika lokalkyrkorna. Brevet är skrivet till ”den utvalda frun och hennes barn” (v. 1), som troligen betyder en lokalkyrka och dess medlemmar.

Evangelium: **Luk 17:26-37** (*Likadant blir det den dag då Människosonen uppenbaras*)

Mera konkret kan Jesus inte beskriva sin återkomst än han gör det här. En flickas bröllop avbryts som av en bomb. Företagskontraktet man förhandlat fram med stora svårigheter ska underskrivas – en akut hjärtinfarkt stoppar armen och pennan trillar på golvet. Din stad står i lågor. Du vill liksom Lots hustru bara ett ögonblick se dig tillbaka och begråta vad du mist, eller gå ner och hämta dina tillhörigheter (jfr v. 31). Lots hustru blev till en saltstod (1 Mos 19:26) och inte heller du får tid att stanna upp. Jesu ord vill skaka om. Vi ser de skrämde lärjungars ansikten framför oss. De frågar i v. 37 ”var” detta inferno ska äga rum (de menar väl var det ska börja). De darrar på läpparna, och vad kan vi göra annat, än darra med? Jesu svar är gåtfullt, men betyder väl: Guds straffande änglar (”gamarna”) slår först till bland *de andligt döda* (”liket” – de som lever som om Gud inte fanns). Ett torrt konstaterande.

Förslag till fredagsoffer: tacka Gud för hans rättvisa och be om hans förbarmande!

LÖRDAGEN I 32 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **3 Joh v. 5-8** (*Vi hjälper till att sprida sanningen*)

Det korta Tredje Johannesbrevet är ett annorlunda brev som handlar om konflikter i en lokalkyrka. Läsningen i dag visar att det mot slutet av första århundradet fanns ett kyrkligt gästfrihetssystem för legitimerade predikanter, troligen elever till olika apostlar. De erkändes dock inte överallt (kyrkan skrämde överallt av villolärare som också reste runt och gjorde anspråk på auktoritet). De var väl lite som vår tids reträttledare – andliga föredragshållare – eller som tidigare generationers "folkmissionärer". *Gaius* (v. 5) som detta (privat-)brev är adresserat till var tydligen en högt betrodd medarbetare inom kyrkan med ansvar för tillgångar. Något annat vet vi inte om honom.

Evangelium: **Luk 18:1-8** (*Gud skall låta sina utvalda få sin rätt när de ropar till honom*)

Lukas evangelium är en **böneskola**, vi får många exempel på bön och även liknelser om hur en kristen bör be. Denna liknelse manar oss att be ihärdigt utan att ge upp (jfr Luk 11:5-8). Sista meningen kastar ett pessimistiskt, dystert ljus över scenen. Tanken är: Gud bryr sig självklart långt mer om våra behov än den gudlöse domaren om änkans rätt. Men bryr människorna sig om Guds godhet? Vi förstår vad Jesus menar: överallt där de envisa gummornas barnbarn har sekulariserats och inte ber på sina knän om Guds hjälp, där drar en andlig skugga över jorden. Förblir rättsordningen stabil utan Gud, när ingen transcendent förankring av gott och ont finns kvar? Vad hindrar då maktens herrar att i relativistisk anda vända upp och ner på rätt och fel och lagstifta som de vill (möjligen med folklig majoritet bakom sig)? Om ingen *rättskänsla* är kvar, ingen fruktan för Guds dom, då frestas desperata minoriteter att välja terror eller mutor. De nöjer sig inte med att tjata, som änkan i liknelsen. Detta är världen utan Gud. Ser det ut så när Jesus återkommer?

Gång på gång har jag talat till er, men ni ville inte lyssna (Jer 25:3).